

Vergaderjaar 1997–1998

25 947

Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, houdende aanpassingen in het systeem van selectie voor opleidingen waarvoor een toelatingsbeperking is vastgesteld

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt er toe te bevorderen dat gegadigden voor opleidingen waarvoor toelatingsbeperkingen van kracht zijn, meer dan voorheen in staat zullen zijn hun kans op toelating te vergroten. Daarnaast wordt het aantal malen dat gegadigden aan de selectieprocedure kunnen deelnemen, beperkt tot twee. Hierdoor kan het (toenemende) stuwmeer van gegadigden worden ingedamd en nemen de kansen van nieuwe generaties schoolverlaters toe.

De achtergrond van de voorstellen is de volgende. Jarenlang is in Nederland het systeem van gewogen loting gehanteerd als selectiesysteem bij opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs waarvoor een numerus fixus geldt en sinds 1994 ook in het hoger beroepsonderwijs. Zoals elk selectiesysteem dat wordt gehanteerd voor gegadigden die in potentie gelijkwaardige beroepsbeoefenaren kunnen zijn, roept ook het systeem van gewogen loting emoties op. Zolang er gegadigden zullen afvallen – wat onvermijdelijk is, als de vraag naar opleidingsplaatsen het aanbod overtreft – zal er teleurstelling zijn. Ook dit wetsvoorstel zal dat niet kunnen voorkomen. Desondanks doen wij deze voorstellen ter verbetering van het systeem van gewogen loting, omdat wij van mening zijn dat daardoor wordt bijgedragen aan de acceptatie van de uitkomst van het selectieproces. Met name wordt in onze voorstellen tot uitdrukking gebracht dat prestaties in het voortraject van de studie meer beloond moeten worden dan in het huidige systeem. De voorstellen volgen op de reeds in het hoger onderwijs- en onderzoekplan 1996 aangegeven ambitie. Deze heeft daarna een belangrijke impuls gekregen door het rapport «Gewogen loting gewogen» van de commissie Toelating Numerus Fixusopleidingen, onder leiding van prof.dr P.J.D. Drenth. In de reactie van de regering op dit rapport (kamerstukken II 1996/97, 25 000 VIII, nr. 99) is, na afweging van de verschillende alternatieven, een samenhangend geheel aan maatregelen gepresenteerd. Hierover heeft op 25 juni 1997 overleg plaats gevonden met de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal (kamerstukken II 1997/98, 25 600 VIII, nr. 5). In dit wetsvoorstel is het resultaat van dat overleg verwerkt.

In dat overleg is ook uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor decentrale selectie. Wij hebben over de mogelijkheden op dit punt daarom het advies van de Onderwijsraad gevraagd. Omdat wij dat advies hebben afgewacht alvorens de indiening van dit wetsvoorstel te bevorderen, vindt die indiening op een iets later tijdstip plaats dan ons aanvankelijk voor ogen stond.

Dit wetsvoorstel dient in samenhang te worden gezien met de wet van 21 mei 1997 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, houdende aanpassingen van de toelatings-regels tot opleidingen (Stb. 218). Die wet sluit mensen met een deficiënte vooropleiding uit van deelname aan de selectie voor fixusopleidingen. Daarmee werd met voorrang uitvoering gegeven aan de eerste aanbeveling van de commissie Drenth, om te bereiken dat in verband met de noodzakelijk gefaseerde invoering van die wet, de bedoelde maatregel tijdig effect kan sorteren.

In paragraaf 2 van deze memorie van toelichting wordt een algemene typering gegeven van de wijzigingsvoorstellen en een samenvatting van de voorgestelde maatregelen. In de daarop volgende paragrafen wordt elke maatregel apart toegelicht. Daarbij is er van afgezien bij elk van deze maatregelen in extenso in te gaan op de in de discussies naar voren gebrachte alternatieven en overwegingen. Dat is namelijk al gebeurd in de reactie van de regering naar aanleiding van het rapport van de commissie Drenth en het hiervoor gememoreerde overleg daarover met de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

2. Samenvatting van de voorstellen

Aan het wetsvoorstel liggen primair de twee volgende uitgangspunten ten grondslag. Voorafgaande prestaties moeten bij de selectieprocedure voor fixusopleidingen nadrukkelijker worden beloond dan volgens de bestaande systematiek. En bovendien mag iemand die zich voor een opleiding heeft gekwalificeerd, bij de selectie voor die opleiding niet bij voorbaat kansloos zijn.

Over het eerste uitgangspunt merken wij het volgende op. Geleverde prestaties van gegadigden die streven naar een opleidingsplaats bij een numerus fixusopleiding moeten meer dan nu het geval is gewicht in de schaal leggen, zodat de aanstaande student in belangrijke mate het lot in eigen hand kan nemen. Dit uitgangspunt komt in het voorstel op twee manieren tot uiting. In de eerste plaats wordt een systeem van gewogen loting voorgesteld, waarin – door aanpassing van de wegingsfactoren – de geleverde schoolprestatie meer dan thans de lotingskansen beïnvloedt. Hierdoor wordt prestatie beloond en bestaat er op elk cijferniveau een prikkel om maximaal te presteren. In dat systeem zijn de «inlotingskansen» voor gegadigden met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger op 100% gesteld. Zij komen derhalve in aanmerking voor directe toelating.

In de tweede plaats opent het voorstel de mogelijkheid dat ook andere persoonlijke kwalificaties een rol spelen in de selectieprocedure, bij voorbeeld werk- of onderzoekservaring. Dit komt eveneens tegemoet aan het uitgangspunt dat prestatie beloond moet worden.

Over het tweede uitgangspunt melden wij dat de toegankelijkheid gewaarborgd dient te blijven voor gekwalificeerde gegadigden ook in een selectiestelsel waarin meer dan voorheen de geleverde prestatie een rol speelt. Door de verhouding van de wegingsfactoren tussen de verschillende lotingsklassen aan te passen kan enerzijds voldaan worden aan het uitgangspunt dat prestatie beloond moet worden, en kan anderzijds

worden bewerkstelligd dat niemand van de gegadigden bij voorbaat kansloos is.

Er is naar gestreefd om de kring van gegadigden zo zuiver mogelijk te houden, zodat de kansen van deze (kleinere) groep toenemen bij een gegeven aantal opleidingsplaatsen. Deels is dat al bereikt door de eerdergenoemde wet van 21 mei 1997. Verder wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld iemand maximaal twee keer te laten deelnemen aan de procedure.

Ter operationalisering van de genoemde uitgangspunten bevat dit wetsvoorstel de volgende maatregelen:

1. Gegadigden met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger worden in de gelegenheid gesteld de opleiding van hun keuze te volgen. De overige gegadigden moeten – behoudens uitzonderingen – loten voor hun opleidingsplaats.
2. Het aantal lotingsklassen wordt van zes teruggebracht tot vier. De wegingsfactoren worden zodanig aangepast, dat de inlotingskansen wezenlijk toenemen naarmate men een hoger cijfergemiddelde behaalt. Door andere maatregelen wordt de inlotingskans van gegadigden in de laagste lotingsklasse per saldo op het bestaande niveau gehandhaafd.
3. Gekwalificeerde gegadigden die moeten loten, hebben slechts twee kansen om een opleidingsplaats te verwerven bij een bepaalde fixusopleiding: een gegadigde mag twee keer deelnemen aan de procedure.
4. De instelling die dat wenst, kan onder nader te stellen condities, voor een beperkt aantal opleidingsplaatsen gegadigden selecteren op grond van persoonlijke kwalificaties.
5. Voor fixusopleidingen in het hoger beroepsonderwijs wordt de selectie voor een opleiding voortaan direct gekoppeld aan een instelling. In het wetenschappelijk onderwijs blijft de situatie in dit opzicht ongewijzigd.
6. Voor rijksgenoten uit de Nederlandse Antillen en Aruba wordt een aantal opleidingsplaatsen aan fixusopleidingen gereserveerd. Dit aantal wordt bij nadere regeling bepaald, evenals de wijze van selectie.
7. De leeftijdsgrens voor het zogenoemde colloquium doctum wordt ten behoeve van buitenlandse gegadigden, waaronder vluchtelingen, versoepeld.

De gepresenteerde voorstellen kunnen worden geïmplementeerd zonder aanpassing van de huidige procedures van aanmelding en uitvoering, met uitzondering van het hiervoor onder punt 4 genoemde. Gegadigden dienen zich ook in de toekomst aan te melden bij de Informatie Beheer Groep (IBG). Deze instelling is tevens verantwoordelijk voor de verdere selectie. Ook stellen wij geen wijziging voor van de bestaande procedures op grond waarvan uiterlijk op 1 mei van enig jaar vast staat voor welke opleidingen een numerus fixus noodzakelijk is. Voor fixusopleidingen kan een aanstaande student zich tot uiterlijk 15 mei aanmelden.

In verband met de voorgestelde decentrale selectie door instellingen zullen in de Regeling aanmelding en loting h.o. nog nadere regels worden vast gesteld, ten aanzien van de te hanteren procedures, criteria en randvoorwaarden.

3. Centrale selectie

Het voorgestelde stelsel gaat uit van continuering van het stelsel van gewogen loting. De kansen van een gegadigde nemen toe met het cijfergemiddelde. Bij een bepaald cijfergemiddelde wordt daarbij de «inlotingskans» van 100% bereikt. De gegadigde wordt dan direct toegelaten.

Reeds in haar advies van 27 februari 1976 met betrekking tot de voor de

studiejaren 1977–1978 en 1978–1979 toe te passen selectiecriteria, heeft de Adviescommissie toelatingscriteria wetenschappelijk onderwijs gewezen op de mogelijkheid om, binnen het systeem van gewogen loting, te komen tot directe toelating van de hoogste lotingsklassen. Een systeem van gewogen loting wordt immers bepaald door de aan de verschillende categorieën toegekende wegingsfactoren. Door de wegingsfactoren wordt de vorm van de curve bepaald, die het verband aangeeft tussen lotingskansen en categorieën. Hoe steiler deze curve oploopt, des te meer krijgt het systeem het karakter van kwalificerende toelating. Zelfs kan zo in het systeem aan een bepaalde categorie een kans van 100% gegeven worden, wat neerkomt op rechtstreekse toelating. De directe toelating, zoals hier voorgesteld, vloeit derhalve rechtstreeks voort uit de beoogde aanscherping van het systeem van gewogen loting.

Zowel in het advies van de commissie Drenth, als in het overleg met de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is naar voren gekomen dat directe toelating als zodanig te zien is als een gerechtvaardigde beloning voor een zeer goede prestatie. In de uitwerking van deze opvatting is het beginsel van rechtszekerheid doorslaggevend geweest voor het opteren voor een cijfercesuur. Hiermee is de kans voor een aanstaande student op directe plaatsing immers uitsluitend afhankelijk van de eigen prestaties en niet mede van de prestaties van andere gegadigden. Wij stellen voor dat alle gegadigden met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger rechtstreeks in aanmerking komen voor een opleidingsplaats aan de fixusopleiding van hun keuze. De vaste norm van het cijfer 8 voor alle fixusopleidingen komt tegemoet aan het uitgangspunt dat prestatie beloond moet worden, dat het systeem niet complexer dan nodig moet zijn en dat waar mogelijk cijferjacht in het examenjaar moet worden voorkomen. Aanstaande studenten dienen te weten waar ze aan toe zijn. Bovendien achten wij het niet gewenst dat de cesuur van jaar tot jaar wijzigt, noch dat er bij de verschillende fixusopleidingen een andere cesuur geldt. De voorgestelde cijfercesuur komt de transparantie van het stelsel ten goede.

In het hoger beroepsonderwijs is voor aanstaande studenten met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger dan tevens bepaald voor welke instelling het bewijs van toelating geldt. De selectie voor een opleiding is immers gekoppeld aan de instelling. Bij een numerus fixusopleiding in het wetenschappelijk onderwijs die door meer dan één universiteit wordt verzorgd, dient voor de desbetreffende gegadigden wel nog te worden bepaald voor welke instelling het bewijs van toelating is afgegeven. Wij gaan in paragraaf 8 hierop nog nader in.

Gegadigden die niet op grond van hun gemiddelde eindexamencijfer aanspraak kunnen maken op rechtstreekse toegang tot de fixusopleiding van hun keuze, worden door de IBG ingedeeld in vier lotingsklassen. De indeling in klassen is zodanig, dat een hoger gemiddeld eindexamencijfer leidt tot een grotere kans om een bewijs van toelating te verwerven. Afhankelijk van de steilheid van de wegingsfactoren wordt de cesuur tussen directe toelating of loting bij een hoger of lager cijfer bereikt. Daarbij is de inlotingskans van een gegadigde met een cijfergemiddelde net onder die cesuur in dit voorstel nog steeds zeer hoog. In principe wordt hiermee voor deze gegadigden het reeds bestaande systeem van gewogen loting gecontinueerd. Wel wordt de verhouding tussen de wegingsfactoren aangepast. De aanpassing van de wegingsfactoren voor de verschillende klassen hangt samen met het volgende. Meer nog dan thans komt tot uitdrukking dat het leveren van prestaties loont. Er ontstaat op elk cijferniveau een prikkel om maximaal te presteren. Voor gegadigden die net niet voldoen

aan de eis van 8 of meer gemiddeld, wordt de hardheid van de grens tussen directe toelating en meeloten gemitigeerd. Vanwege de inperking van de kring van gegadigden blijft de inlotingskans van mensen met een relatief laag cijfergemiddelde op hetzelfde peil als thans, ondanks de verhoging van de kansen voor de mensen die net niet in aanmerking komen voor rechtstreekse toelating. De voorgestelde nieuwe verhouding van de wegingsfactoren tussen de vier lotingsklassen is 9 : 6 : 4 : 3.

4. Decentrale selectie

Tijdens het algemeen overleg met de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op 25 juni 1997 is de mogelijkheid van decentrale selectie door de instelling uitvoerig aan de orde geweest. Daarin zouden ook andere persoonsgebonden kwalificaties aan de orde kunnen komen dan uitsluitend de schoolprestatie. Wij delen de wens om hiervoor ruimte te geven. Dit wetsvoorstel bevat de wettelijke basis om ook persoonlijke kwalificaties van gegadigden voor een fixusopleiding een rol te laten spelen in de selectieprocedure.

Op ons verzoek heeft de Onderwijsraad na het instellen van een commissie (Commissie Decentrale Toelating) onlangs (advies van 17 februari 1998, kenm. 980 123/237) voorstellen gedaan voor de nadere uitwerking van de in dit verband te hanteren procedures, criteria en randvoorwaarden.

De kern van de voorstellen van de Onderwijsraad is de volgende. Beginnen met maximaal 10% van de beschikbare opleidingsplaatsen, toepassing door instelling facultatief stellen, invulling en operationalisering van criteria en procedures bij de instelling beleggen, maar wel binnen door de wet gegeven kaders van zorgvuldigheid en transparantie. Centraal staat de keuze voor prestaties anders dan door middel van cijfers in relatie tot opleiding, beroep en ontwikkelingen daarin. Criteria die in strijd zijn met de algemene toegankelijkheid, – bij voorbeeld alleen gegadigden met gemiddeld een 9 of alleen vwo-ers toe te laten tot het hbo – worden door de Onderwijsraad uitgesloten geacht. Er zouden wat de Onderwijsraad betreft twee kansen voor decentrale selectie moeten zijn, in combinatie met deelname aan de loting. De inspectie zou op termijn een algemene toetsing van selectieprocedures en -resultaten moeten uitvoeren.

De Onderwijsraad beveelt aan dat deze kernpunten in de wet of in een algemene maatregel van bestuur zouden moeten worden verankerd naast algemenere eisen als:

- het door de instelling tijdig opstellen van een regeling met criteria en de openbaarmaking daarvan,
- een beoordelingsprocedure met in elk geval een beoordelingscommissie met ten minste een onafhankelijke, externe deskundige,
- een motiveringseis bij afwijzing en een beroepsgang bij het college van beroep voor de examens.

De aanbevelingen van de Onderwijsraad spreken ons in hun algemeenheid aan, waarbij wij vaststellen dat enige daarvan reeds in het wetsvoorstel zijn verwerkt (beroepsgang bij het college van beroep voor de examens, facultatieve karakter decentrale selectie, alsmede de bepaling van de selectiecriteria door de instelling). Andere voorstellen, zoals het (tijdig) vaststellen en bekendmaken van de selectiecriteria en het toepassen van het motiveringsbeginsel lijken ons eisen waaraan ook zonder wettelijke regeling zal worden voldaan, omdat de maatschappelijke zorgvuldigheid dergelijke eisen reeds stelt. Met de aanbeveling om toe te staan dat een gegadigde twee maal aan de decentrale selectie kan meedoen, stemmen wij voorshands niet in. Dit zou neerkomen op een dubbele belasting van instellingen die voor decentrale selectie opteren.

Bovendien ontstaat het gevaar van een zekere stuwmeervorming. Bij een andere aanbeveling hebben wij aarzeling, namelijk het voorstel om een externe deskundige in te schakelen in de commissie van de instelling die de decentrale selectie moet uitvoeren. Op dit punt zullen wij ons in elk geval nog nader beraden. Het wetsvoorstel laat de ruimte om de aanbevelingen van de Onderwijsraad op dit laatste punt, op het punt van het voorgestelde maximum en op het punt van selectiecriteria te operationaliseren in de Regeling aanmelding en loting hoger onderwijs. Het introduceren van een algemene maatregel van bestuur – zoals de Onderwijsraad aanbeveelt – lijkt ons te leiden tot te grote dichtheid van regelingen, terwijl het opnemen van meer elementen in de wet ons nog te vroeg lijkt, dit mede gelet op de wenselijkheid in dit stadium nog niet te veel van dit nieuwe selectiemiddel vast te leggen.

Met de invoering van dit wetsvoorstel in het studiejaar 1998–1999 zal de decentrale selectiemethode voor het daarop volgende studiejaar kunnen worden uitgevoerd. De inspectie zal een evaluatie verzorgen van de eerste vier jaren van decentrale selectie.

Door het openen van deze mogelijkheid kan een gegadigde ook langs andere weg dan uitsluitend via de schoolprestatie het lot in eigen hand nemen, en kan decentrale selectie door de instellingen vorm krijgen.

5. Beperking van het aantal kansen

Een gegadigde die moet loten om een opleidingsplaats te bemachtigen, heeft daarvoor twee kansen. Zij die twee keer zijn uitgeloot voor een fixusopleiding, kunnen daarvoor niet meer alsnog langs een andere weg in aanmerking komen. Door deze maatregel wordt het «stuwmeer» van gegadigden verkleind. De kansen van nieuwe lichten schoolverlaters nemen hierdoor toe. Voorts wordt een opeenstapeling van teleurstellingen voorkomen en worden mensen eerder en dringender aangespoord zich te heroriënteren op hun toekomst.

De gevolgen van deze maatregel versterken het effect van de eerdergenoemde wet van 21 mei 1997, waardoor de kring van gegadigden voor een opleidingsplaats al wordt beperkt tot gegadigden die voldoen aan de voor de desbetreffende opleiding gestelde nadere vooropleidingseisen.

Sinds de invoering van de hardheidsclausule voor uitgelote gegadigden in 1995 is deze vooral benut voor het alsnog verschaffen van bewijzen van toelating aan gegadigden die reeds meerdere malen vergeefs aan de loting deelnamen. De hier voorgestelde maatregel beoogt een limiet te stellen aan het aantal kansen om een opleidingsplaats te verwerven. Daardoor wordt de hardheidsclausule voor uitgelote gegadigden in dit opzicht obsoleet. Voor het overige zou het continueren van deze hardheidsclausule voor uitgelote gegadigden – waardoor mensen die na twee keer vergeefs meeloten alsnog tot de fixusopleiding van hun keuze zouden worden toegelaten – binnen het nieuwe systeem zeer onrechtvaardig werken ten aanzien degenen die definitief worden afgewezen. Wij wijzen in dit verband met nadruk op de mogelijkheid die met dit wetsvoorstel wordt geboden aan zeer gemotiveerde gegadigden om via de decentrale selectie een opleidingsplaats te verwerven.

6. Selectie voor vrijgestelden van vooropleidingseisen

Gegadigden die wettelijk zijn vrijgesteld van het bezit van het getuigschrift van een succesvol afgeronde Nederlandse vooropleiding en van wie dus niet wordt verlangd dat zij een cijferlijst overleggen, worden ingedeeld in de lotingsklasse van hen die een gemiddeld eindcijfer hebben tussen de 7 en 7,5. Die indeling stemt overeen met het bestaande systeem. Het gaat daarbij om bezitters van een buitenlands diploma of zij die anderszins

gerechtigd zijn tot deelname aan de selectieprocedure (bij voorbeeld gegadigden met een afgeronde studie in het wetenschappelijk of hoger beroepsonderwijs).

Deze systematiek, die al geruime tijd wordt gehanteerd, gaat uit van de herkomst van het diploma, en discrimineert niet naar de nationaliteit van de bezitter ervan. In dit verband is het van belang voor ogen te houden dat het onontkoombaar is om de in het buitenland behaalde resultaten in de vooropleiding generiek te waarderen. In ieder land is de voor toelating tot de universiteit vereiste vooropleiding anders vorm gegeven. De aard, omvang en diepgang van de leerstof verschilt, de werkvormen verschillen, de wijze van examineren verschilt, de gehanteerde waarderingssystemen verschillen. Het is praktisch niet uitvoerbaar om alle mogelijke vooropleidingen te beoordelen op het detailniveau dat nodig is voor indeling in de verschillende lotingsklassen. Temeer niet omdat al die opleidingen in verhouding tot elkaar en in verhouding tot het Nederlandse voorbereidend wetenschappelijk onderwijs beoordeeld zouden moeten worden. De beoordeling zou daardoor dermate complex worden dat fouten onvermijdelijk worden. Daarmee zou de rechtsgelijkheid en de rechtszekerheid minder gediend zijn dan met handhaving van de bestaande regeling. De vraag of de resultaten van een gegadigde met een buitenlands diploma vergelijkbaar zijn met die van de bezitter van een Nederlands diploma lost derhalve op in een generieke behandeling van gegadigden met een buitenlands diploma.

7. Bijzondere groepen

De positie van rijksgenoten in het stelsel van selectie verandert niet veel. Het aantal maximaal beschikbaar te stellen plaatsen voor rijksgenoten in het wetenschappelijk onderwijs en in het hoger beroepsonderwijs blijft gelijk, namelijk in totaal 20 per sector.

Wel wordt in de procedure een selectie voorgesteld van gegadigden die door de Nederlandse Antillen en Aruba voor deze plaatsen in aanmerking worden gebracht. Deze gegadigden worden geselecteerd op basis van een advies van een commissie uit de instellingen voor hoger onderwijs. De nadere regeling van de door deze commissie te hanteren procedures en criteria zal geschieden in de Regeling aanmelding en loting h.o. Daarnaast kunnen rijksgenoten uiteraard – evenals nu het geval is – toegang verwerven tot een numerus fixusopleiding door deel te nemen aan de normale procedures.

Dit laatste is tevens het uitgangspunt voor de positie van vluchtelingen. In beginsel kunnen deze gegadigden deelnemen aan de selectieprocedure op grond van hun buitenlands diploma dan wel op grond van een bewijs verkregen na een colloquium doctum. In beide gevallen worden zij dan ingedeeld in de lotingsklasse van hen die een gemiddeld eindcijfer hebben tussen de 7 en 7,5.

Artikel 7.29 van de WHW voorziet reeds in de mogelijkheid dat het instellingsbestuur afwijkt van de wettelijke leeftijdsgrens van 21 jaar voor het colloquium doctum ten aanzien van een bezitter van een buiten Nederland afgegeven diploma dat in het eigen land toegang geeft tot een opleiding aan een instelling voor hoger onderwijs. Deze bevoegdheid van de instelling wordt in dit wetsvoorstel verruimd in die zin, dat het instellingsbestuur in bijzondere gevallen ook af kan wijken van de genoemde leeftijdsgrens, indien om goede redenen géén diploma kan worden overgelegd. De instellingen krijgen derhalve de mogelijkheid om studenten van buitenlandse afkomst die jonger zijn dan 21 jaar in bijzondere gevallen toe te laten die geen diploma of getuigschrift van het land van herkomst kunnen overleggen. Het gaat hier uitdrukkelijk om het uitzonderlijke geval dat een buitenlandse gegadigde niet in staat is zijn diploma te overleggen.

Door deze algemene bepaling wordt ook tegemoet gekomen aan het speciale geval dat een vluchteling niet in staat is bewijsstukken te overleggen van een kwalificerende vooropleiding. In dat bijzondere geval behoeft de leeftijdsgrens van 21 jaar niet te worden toegepast.

8. Plaatsing van gegadigden met een bewijs van toelating

In het wetenschappelijk onderwijs vindt de toewijzing van toelatingsbewijzen in eerste instantie plaats zonder acht te slaan op de aangegeven voorkeur voor de universiteit die deze opleiding aanbiedt. In een tweede ronde wordt bepaald voor welke universiteit het bewijs van toelating geldt. Daarbij is enerzijds de voorkeur van de aanstaande studenten relevant en anderzijds het aantal per instelling vastgestelde plaatsen voor de desbetreffende opleiding. De IBG stelt via ongewogen loting vast voor welke instelling het bewijs van toelating is afgegeven.

Uiteraard zal een gegadigde die door de instelling zelf is geselecteerd op grond van persoonlijke kwaliteiten geplaatst dienen te worden aan de desbetreffende instelling. Dat vloeit voort uit de bijzondere relatie tussen gegadigde en instelling in verband met de aard van de selectie.

Indien een aanstaande student een toelatingsbewijs ontvangt voor een universiteit die afwijkt van de opgegeven voorkeur en in redelijkheid niet mag worden gevergd dat de studie wordt aangevangen op een andere plaats dan die van eerste voorkeur (bij voorbeeld in verband met een aangepaste woning vanwege een handicap), dan kan hij of zij hiertegen bezwaar maken bij de IBG. De bestaande hardheidsclausule voor ingelote studenten wordt dus gecontinueerd. De hardheidsclausule voor uitgelote studenten komt te vervallen, zoals hiervoor reeds is uiteengezet.

In het hoger beroepsonderwijs worden bovengenoemde fases van loting en plaatsing aan een instelling ineen gevoegd. Door deze koppeling wordt tegemoet gekomen aan het regiogerichte keuzegedrag van veel aanstaande hbo-studenten. Deze gegadigden blijken regelmatig hun toelatingsbewijs voor hun opleiding van voorkeur niet te benutten, omdat de instelling niet de voorkeur geniet. Zij wijken dan uit naar een andere opleiding aan de instelling van eerste voorkeur. Hierdoor vallen plaatsen open, die daarna worden toegekend aan andere gegadigden. Dit heeft een negatieve invloed op het tempo van opvullen van de opleidingsplaatsen in het hoger beroepsonderwijs. De hogescholen hebben op dit punt verschillende keren hun zorgen kenbaar gemaakt. Door het voorstel om de selectie te doen plaatsvinden per instelling wordt dit probleem opgelost.

9. Deregulering

Volgens dit wetsvoorstel wordt het aantal wettelijke bepalingen dat betrekking heeft op de selectie van gegadigden voor opleidingen met een toelatingsbeperking, uitgebreid. Door deze bepalingen onder te brengen in een afzonderlijke paragraaf, die volgt op de regels die betrekking hebben op de vaststelling van toelatingsbeperkingen voor opleidingen, beogen wij evenwel de transparantie van het wettelijke systeem te bevorderen.

10. Financiële consequenties

De voorgestelde maatregelen beogen een aanpassing van het huidige systeem van selectie van gegadigden voor opleidingen waarvoor een numerus fixus geldt. Het totaal aantal studenten voor fixusopleidingen verandert hierdoor noch landelijk noch per instelling. De voorstellen hebben geen financiële consequenties.

11. Uitvoeringsconsequenties

De IBG heeft in haar uitvoeringstoets op het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het advies van de commissie Drenth aangegeven de daarin voorgestelde selectiesystematiek in beginsel uitvoerbaar te achten, afhankelijk van de juridische vormgeving. Op ons verzoek heeft de IBG ook het wetsvoorstel aan een uitvoeringstoets onderworpen. Zij komt tot de conclusie dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is.

Wat betreft de uitvoeringslasten die met onze voorstellen gepaard zullen gaan, merken wij het volgende op. Tegenover een eventuele stijging van de uitvoeringslasten van de IBG staat een daling die samenhangt met het afschaffen van de hardheidsclausule voor uitgelote gegadigden. Instellingen met een of meer fixusopleidingen, die van de mogelijkheid gebruik willen maken om voor een gedeelte van de opleidingsplaatsen zelf gegadigden te selecteren, zullen zich een extra inspanning moeten getroosten. In het eerdergenoemde advies gaat de Onderwijsraad hier uitvoerig op in. Uiteraard dient ook de decentrale selectie te voldoen aan normen van objectiviteit en zorgvuldigheid. In de Regeling aanmelding en loting h.o. zal daartoe een nadere regeling worden opgenomen. Dat daarbij, zeker in de aanvang, de colleges van beroep voor de examens door teleurgestelden zullen worden ingeschakeld, dient te worden geaccepteerd als een consequentie van het openen van de mogelijkheid van decentrale selectie.

12. Overgangsbepalingen

Het overgangsrecht bij dit wetsvoorstel is beperkt van omvang. Voor de steilere vormgeving van de wegingsfactoren is geen specifiek overgangsrecht nodig. De gegadigden die het betreft zullen vanaf de invoeringsdatum van dit wetsvoorstel te maken krijgen met de nieuwe weging. Dit geldt ook voor gegadigden met een gemiddeld eindcijfer van 8 of hoger. Na de inwerkingtreding van de wet, dat wil zeggen met ingang van de selectie voor het studiejaar 1999–2000, kunnen zij profiteren van het nieuwe systeem; zij worden direct toegelaten. Degenen die reeds een of meerdere keren hebben geloot, zonder dat zij hebben kunnen profiteren van directe plaatsing op grond van hun hoge gemiddelde eindcijfer, worden alsnog daartoe in de gelegenheid gesteld.

Voor de feitelijke inwerkingtreding van de beperking van het aantal malen loten geldt dat de invoering kan geschieden met ingang van de lotingsprocedure voor het studiejaar 1999–2000. Hierop moet slechts één uitzondering worden gemaakt. Zij die in 1997 hun eindexamen behalen mogen in dat jaar desgewenst nog een derde maal meeloten. Wij verwijzen verder naar de artikelsgewijze toelichting op de overgangsbepaling (artikel 16.9a).

13. Artikelen

Artikel I, onderdeel A (artikel 7.29)

Buitenlandse gegadigden kunnen normaal gesproken – indien zij voor het volgen van een fixusopleiding opteren – meeloten op grond van hun buitenlands diploma. Voor deze gegadigden – waaronder vluchtelingen – die niet kunnen aantonen dat de gevolgde vooropleiding aansluit op het Nederlandse hoger onderwijs, en die jonger zijn dan 21 jaar, wordt de bestaande toegang via het colloquium doctum verruimd. De instellingen krijgen de mogelijkheid voor deze bijzondere gevallen af te wijken van de leeftijdsgrens van 21 jaar, ook als niet wordt voldaan aan het vereiste dat een diploma of getuigschrift van het land van herkomst wordt overgelegd.

Met de term «bijzonder gevallen» wordt dus bedoeld op de situatie waarin een buitenlandse gegadigde niet in staat is zijn diploma te overleggen.

Artikel I, onderdeel C (artikel 7.53)

Voor de helderheid hebben wij er voor gekozen de selectieprocedure in haar geheel te regelen in een nieuwe paragraaf 4a die wordt geplaatst na de regels voor de toelatingsbeperking van de bestaande paragraaf 4. Hierbij is alles wat daarvoor in aanmerking komt inhoudelijk ongewijzigd gebleven. Als resultante wordt door deze handelwijze een bijdrage geleverd aan de leesbaarheid en toegankelijkheid van de wet. Dit betekent dat het tweede (grotendeels), derde, vierde en zesde tot en met achtste lid van het huidige artikel 7.53 van de WHW op deze plaats komen te vervallen. Inhoudelijk keren de te handhaven bepalingen terug in paragraaf 4a. De lange aanhef van het bestaande tweede lid is om systematische redenen verdeeld in twee leden. In het aldus tot stand gekomen nieuwe derde lid wordt naar paragraaf 4a verwezen. In een nieuw vierde lid wordt het instellingsbestuur uitdrukkelijk de bevoegdheid gegeven om – los van de vooraanmeldingsgegevens – toelatingsbeperkingen in verband met de capaciteit vast te stellen voor opleidingen die dat bestuur tijdig bij de IBG aanmeldt. De praktijk heeft geleerd dat daaraan grote behoefte bestaat met name bij opleidingen waarbij de ervaring is dat de aanmeldingen daarvoor in een – zeer – laat stadium plegen te geschieden. Dat doet zich bij voorbeeld voor bij medische biologie en daarmee vergelijkbare opleidingen die dikwijls worden gekozen als «parkeerstudie» door studenten die voor geneeskunde-opleidingen zijn uitgeloot.

Artikel I, onderdeel D (artikel 7.54)

Artikel 7.54, tweede lid, wordt op dezelfde wijze aangepast als het nieuwe derde lid van artikel 7.53.

Wij wijzen er op dat artikel 7.54 zal komen te vervallen, indien het op 26 mei 1997 bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediende voorstel van wet, houdende wijziging van onder meer de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de studiefinanciering ter uitvoering van in het hoger onderwijs- en onderzoekplan 1996 aangekondigde maatregelen (kamerstukken II 1996/97, 25 370, nrs.1–3) kracht van wet verkrijgt. Artikel I, onderdelen SS en TT, van dat wetsvoorstel betreft de afschaffing van de zogeheten 75- en 125-procentregelingen van de artikelen 7.53 en 7.54 van de WHW. Voor de beweegredenen en de toelichting op die voorstellen verwijzen wij naar het genoemde wetsvoorstel. Uit het oogpunt van duidelijkheid en eenvoud van regelgeving wordt op dat wetsvoorstel in het onderhavige wetsvoorstel niet vooruitgelopen. Wetsvoorstel 25 370 is inmiddels door de Tweede Kamer aanvaardt en zal naar verwachting binnenkort door de Eerste Kamer worden behandeld. Wij nemen ons voor bij nota van wijziging de vereiste technische aanpassingen in dit wetsvoorstel aan te brengen, indien ook de Eerste Kamer wetsvoorstel 25 370 heeft aanvaard en dat wetsvoorstel tot wet is verheven.

Artikel I, onderdeel E (artikel 7.56, tweede lid)

Eenzelfde verwijzing naar paragraaf 4a als voorgestelde in het (nieuwe) derde lid van artikel 7.53, en de wijziging van artikel 7.54, tweede lid, vindt plaats in het tweede lid van artikel 7.56 van de WHW.

Artikel I, onderdeel F (artikel 7.57)

Met de voorgestelde aanvulling van artikel 7.57 van de WHW wordt bereikt dat een fixusopleiding die door verschillende universiteiten

worden verzorgd, voor de toepassing van onder meer het voorgestelde artikel 7.57d als dezelfde opleiding wordt beschouwd. Wij verwijzen tevens naar de toelichting op dat artikel, hierna.

Artikel I, onderdeel G (paragraaf 4a – algemeen)

In deze nieuwe paragraaf en in artikel 16.9a zijn de bepalingen samengebracht die van kracht zijn voor de selectie van gegadigden die inschrijving wensen voor de fixusopleidingen die op grond van hoofdstuk 7, titel 3, paragraaf 4, van de WHW zijn ingestelde. Uit een oogpunt van heldere wetssystematiek is gekozen voor een aparte paragraaf. Wij hebben dat al eerder opgemerkt. Afgezien van beperkte wijzigingen en verhelderingen in de lotings- en selectieregels zijn slechts de volgende bepalingen wezenlijk nieuw: artikelen 7.57c, eerste lid, 7.57e, 7.57f, tweede lid, en 16.9a, derde lid. Artikel 16.9a, derde lid, bevat het overgangsrecht voor artikel 7.57f, tweede lid.

Artikel 7.57a

In artikel 7.57a, eerste lid, is de kernbepaling uit het tweede lid van de artikelen 7.53, 7.54, en 7.56 van de WHW overgebracht, namelijk dat voor fixusopleidingen een door de IBG uit te voeren centrale selectie plaatsvindt. Dit wordt uitgedrukt door de bevoegdheid van de IBG om bewijzen van toelating voor dergelijke opleidingen te verstrekken. Het bewijs van toelating vermeldt de instelling waar de gegadigde via de selectieprocedure inschrijving voor de desbetreffende opleiding kan vragen. Het wetsvoorstel is zodanig vormgegeven dat de selectie uitmondt in afgifte van dat document, dan wel tot de afgifte van een document waarin de beslissing is verrat dat betrokkenen niet is geselecteerd voor de fixusopleiding van zijn keuze aan de instelling van zijn keuze. De selectie geschiedt dus instellingsgewijs. Daarop wordt één uitzondering gemaakt, namelijk in artikel 7.57d, waarin uitdrukkelijk wordt bepaald dat de selectie bij opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs die door verschillende universiteiten worden verzorgd, opleidingsgewijs geschiedt. In een tweede selectieronde wordt vervolgens vastgesteld aan welke universiteit elke van de gegadigden zal worden geplaatst. Dit wijkt niet af van hetgeen volgens de bestaande regelgeving geschiedt, althans wat het wetenschappelijk onderwijs betreft. De begripsomschrijvingen in het derde lid verminderen de noodzaak om in de tekst van paragraaf 4a verwijzingen op te nemen. Tevens wordt tot uitdrukking gebracht dat de lotingsprocedure een onderdeel vormt van de selectieprocedure. Het onderscheid is nodig omdat het wetsvoorstel voorziet in het verkrijgen van een bewijs van toelating zonder dat betrokkene daarvoor aan de loting behoeft deel te nemen. Dat geldt met name voor hen die een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger hebben behaald, en voor rijksgenoten uit de Nederlandse Antillen en Aruba, voor zover ze door de IBG worden aangewezen. De bevoegdheid van de minister om nadere regels van administratieve aard vast te stellen over de afgifte en de geldigheidsduur van de bewijzen van toelating, is eveneens naar het voorgestelde artikel 7.57a overgebracht.

Artikel 7.57b

In het voorgestelde artikel 7.57b wordt aangegeven op welke wijze gegadigden voor een opleidingsplaats aan een fixusopleiding in het systeem van de centrale selectie worden opgenomen. Volgens het eerste lid worden allen die een Nederlandse vooropleiding hebben genoten ingedeeld in klassen. De eerste van die klassen (a) is gereserveerd voor hen die een gemiddeld eindexamencijfer hebben van 8

of hoger. Deze gegadigden doen op grond van artikel 7.57c, eerste lid, niet mee aan de lotingsprocedure. De overigen worden ingedeeld in zogenoemde lotingsklassen (b tot en met e) en daarmee in het lotingsbestand voor de desbetreffende opleiding opgenomen.

Het derde lid bevat een afzonderlijk voorziening ten behoeve van gegadigden die worden gediplomeerd, zonder dat hun prestaties daarbij in cijfers wordt uitgedrukt. Dit kan het geval zijn bij het secundaire beroepsonderwijs. De wijze van indeling in de klassen van het tweede lid wordt, aldus ons voorstel, nader geregeld in de Regeling aanmelding en loting h.o.

Volgens het vierde lid worden aan dat lotingsbestand de gegadigden toegevoegd die zich bij hun verzoek om inschrijving beroepen op de artikelen 7.28 of 7.29 van de WHW. Dat zijn studenten die reeds een getuigschrift bezitten van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch of afsluitend examen van een andere opleiding in het hoger onderwijs, en degenen die een in Nederland erkend buitenlands diploma hebben behaald. De categorie van gegadigden, bedoeld in het vierde lid, worden geplaatst in de lotingsklasse van hen die een gemiddeld eindexamencijfer hebben behaald tussen een 7 en een 7,5. Volgens het wetsvoorstel is dat de derde klasse (c). Deze indeling stemt overeen met het bestaande systeem.

De rijksgenoten uit de Nederlandse Antillen en Aruba die door hun landsregering in aanmerking worden gebracht om een fixusopleiding in Nederland te volgen, worden blijkens het vierde lid niet in het lotingsbestand opgenomen – evenmin als thans het geval is. Nodig hierbij is dat zij worden «aangewezen» door de IBG. Dit is een beperkte verandering ten opzichte van het bestaande systeem, waarbij de minister beslist over hun rechtstreekse toelating tot een fixusopleiding. Overeenkomstig de beleidsreactie van de regering naar aanleiding van het rapport van de commissie Drenth, stellen wij voor de genoemde aanwijzing te doen plaatsvinden op het advies van een commissie uit de instellingen. De Regeling aanmelding en loting h.o. bevat reeds enige selectiecriteria voor deze groep van aanstaande studenten. Nu de bevoegdheid van de minister tot directe plaatsing komt te vervallen, is het nodig de grondslag voor de wijze van aanwijzing door de IBG en voor de bepaling van het aantal belanghebbende rijksgenoten in de wet op te nemen.

Artikel 7.57c

Het voorgestelde artikel 7.57c bevat de wettelijke basis voor de afgifte van bewijzen van toelating door de IBG.

Op grond van het eerste lid worden bezitters van een in het voortgezet onderwijs behaald diploma met een gemiddeld eindcijfer van 8 of hoger rechtstreeks geplaatst voor de opleiding van hun voorkeur. Deze gegadigden ontvangen van de IBG dus hun bewijs van toelating, zonder aan de loting te hoeven meedoen. Dit laatste geldt ook voor rijksgenoten uit de Nederlandse Antillen en Aruba, die op grond van artikel 7.57b, vierde lid, door de IBG zijn aangewezen.

In het tweede lid is vastgelegd dat het verkrijgen van een bewijs van toelating door degenen die in de lotingsklassen zijn ingedeeld, wordt bepaald door het lot.

Het laatste lid bepaalt de inlotingskansen die in de gewogen loting worden gehanteerd. De inlotingskansen zijn hoger naar gelang een gegadigde in een hogere lotingsklasse is geplaatst. Wij verwijzen naar paragraaf 3 van deze toelichting.

Artikel 7.57d en Artikel I, onderdeel F (artikel 7.57)

In de voorafgaande bepalingen is telkens de selectie voor afzonderlijke fixusopleidingen aan één instelling geregeld. Zoals in de meergenoemde

regeringsreactie op het rapport van de commissie Drenth is uiteengezet, is op die manier tot uitdrukking gebracht dat – in elk geval voor de fixusopleidingen in het hoger beroepsonderwijs – de selectie telkens instellingsgewijs geschiedt. Dit geldt dus ook voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs waarvoor een (landelijke) arbeidsmarktfixus wordt ingesteld op de grondslag van artikel 7.56 van de WHW. Ook dan geschiedt de selectie instellingsgewijs.

Bij de selectie voor fixusopleidingen in het wetenschappelijk onderwijs staat niet de instelling, maar de opleiding centraal. Daarom is artikel 7.57d nodig voor de universiteiten die een landelijke opleidingsfixus tot stand brengen, dan wel in het geval voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs een arbeidsmarktfixus wordt ingesteld. Voor die opleidingen geschiedt de selectie landelijk, zoals thans ook het geval is. Dit betekent dat het gezamenlijk loten voor opleidingen als geneeskunde en tandheelkunde afzonderlijk moet worden geregeld. De vereiste bepalingen zijn neergelegd in artikel 7.57d. Daarin is tevens geregeld dat de universiteit waarvoor het bewijs van toelating geldt, via het lot wordt bepaald. Ook is hierin de bestaande hardheidsclausule voor ingelote studenten opgenomen.

Artikel 7.57d geldt dus niet voor fixusopleidingen in het hoger beroepsonderwijs.

Artikel 7.57e

In het eerste lid van het voorgestelde artikel 7.57e wordt de grondslag gelegd voor selectie door de instellingen. Wij benadrukken dat het hier om een mogelijkheid voor de instelling gaat en niet om een verplichting. Het wetsvoorstel laat zich niet uit over het percentage van het aantal opleidingsplaatsen van de fixusopleiding dat door de instelling zelf mag worden toegewezen. Dit is een onderwerp voor nadere regeling. Vooralnog denken wij daarbij – in navolging van het advies van de Onderwijsraad – aan een maximum van 10 procent van het aantal beschikbare plaatsen. Een hoger percentage zou haaks staan op het systeem van gewogen loting. Binnen het voor ons land geldende systeem moeten voldoende plaatsen ter beschikking staan van schoolverlaters die niet kunnen bogen op bijzondere kwalificaties, zoals werk- of onderzoekservaring.

Het wetsvoorstel laat eveneens open of de praktijk behoefte zal tonen centraal nadere criteria vast te leggen ter invulling van het begrip bijzondere kwalificaties. Ook de Onderwijsraad concludeert dat de instellingen het voortouw dienen te nemen bij de vaststelling en operationalisering van de criteria. Daarom is in het tweede lid het vastleggen van die invulling in de Regeling aanmelding en loting h.o. facultatief gesteld. In het derde lid wordt tot uitdrukking gebracht dat ook deze vorm van selectie geschiedt binnen het systeem van centrale aanmelding. Ook indien een gegadigde in aanmerking wenst te komen voor selectie door de instelling, zal hij dit eerst aan de IBG kenbaar moeten maken. De IBG verwijst de belangstellende op diens verzoek naar de instelling van zijn keuze. Betrokkene blijft overigens ook in het selectiebestand, zodat in het geval de decentrale selectie negatief uitpakt, hij wel nog langs de weg van de centrale selectie toelating tot de fixusopleiding kan verwerven. Ook het omgekeerde is mogelijk, namelijk decentrale selectie, nadat loting voor betrokkene niet tot toelating heeft geleid. Aldus wordt eveneens voldaan aan onze keuze voor het beperken van de selectie tot twee kansen per gegadigde.

In het vierde lid, tot slot, is bepaald dat de Regeling aanmelding en loting h.o. nadere voorschriften voor de uitvoering van de selectie door de instelling bevat. Hierbij willen wij de beginselen van zorgvuldigheid, controleerbaarheid en transparantie maximaal tot hun recht laten komen.

Artikel 7.57f

In het tweede lid van het voorgestelde artikel 7.57f is de nieuwe regel verwoord die er toe strekt dat een gegadigde voor dezelfde opleiding slechts twee maal aan de lotingsprocedure kan deelnemen. In het eerste en derde lid is het sinds kort bestaande zevende en achtste lid van artikel 7.53 van de WHW geplaatst, die daarin waren opgenomen op grond van de eerdergenoemde Wet van 21 mei 1997 (Stb. 218). Het gaat om de bepalingen die verhinderen dat personen met een deficiëntie en studenten die reeds waren geplaatst, zij het niet aan de instelling van hun eerste voorkeur, aan de selectieprocedure deelnemen. In het vierde lid is de mogelijkheid geopend om in de Regeling aanmelding en loting h.o. beperkingen te stellen aan de toegang van gegadigden tot de decentrale selectie door instellingen. Voorkomen moet worden dat instellingen die kiezen voor de mogelijkheid zelf te selecteren, worden «overspoeld» door gegadigden. Dat zou het keuzeproses bij de instelling ernstig kunnen bemoeilijken. Het advies van de Onderwijsraad op dit punt zal worden verwerkt in de aanvulling van de Regeling aanmelding en loting h.o.

Artikel 7.57g

Artikel 7.57g bevat het bestaande zesde lid van artikel 7.53.

Artikel I, onderdeel H (artikel 7.61)

Met de voorgestelde aanvulling van artikel 7.61, eerste lid, van de WHW wordt bereikt dat de normale rechtsbescherming die voor toelatingsbeslissingen van instellingsbesturen geldt, ook van toepassing is bij de toelatingsbeslissingen die deze besturen zullen nemen op grond van het voorgestelde artikel 7.57e, eerste lid.

Artikel I, onderdeel J (artikel 16.9a)

Het bestaande artikel 16.9a van de WHW, dat het overgangsrecht bevat van de Wet van 21 mei 1997, wordt benut voor het overgangsrecht bij dit wetsvoorstel. Daarbij kunnen het derde en vierde lid vervallen, omdat die bepalingen tegen het beoogde tijdstip van inwerkingtreding van deze wet zijn uitgewerkt. Het bestaande eerste en tweede lid ondergaan slechts technische aanpassingen.

Het nieuwe derde lid strekt tot het volgende. Degenen die reeds één of meer keren hebben meegeloot of daartoe in de gelegenheid zijn geweest, omdat zij vóór 1997 eindexamen hebben afgelegd, krijgen nog twee maal de gelegenheid mee te loten, namelijk voor de studiejaren 1997–1998 en 1998–1999. Degenen die in 1997 eindexamen hebben gedaan, zullen maximaal drie jaren kunnen loten, te weten voor de studiejaren 1997–1998, 1998–1999 en 1999–2000. Het daaropvolgende «cohort», namelijk zij die in 1998 eindexamen doen, behoort tot de gegadigden voor wie de nieuwe lotingsbeperking redelijkerwijs ten volle kan werken. Voor deze gegadigden geldt dan de normale regel van artikel 7.57f, tweede lid, te weten ten hoogste twee maal meedoen aan de selectieprocedure.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
J. M. M. Ritzen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. van Aartsen